

او نو دو لموش ماھنی

(ترانه‌ی فراموش شده)

منصور خانلو

۱۷۰۰
۱۷۰۰

۱۷۰۰

او نو دولموش ماھنی

(ترانه‌ی فراموش شده)

□ طنزدن

□ باشقا سؤزلردن

سئچيلميش اثرلر

گزىيده طنز و دىگر شعرها

(تركى - فارسى)

منصور خانلو

انتشارات بهرنگى

می خوانید:

۳	ای ساریان
۵	گوزل!
۹	یالان دنیا
۱۱	دونیا مالی
۱۶	گچه‌های ماهنی‌سی
۱۹	کچه‌جاق
۲۲	یاشاسین
۲۴	چوخ کیچیک در درله
۲۷	احتکارچی دیلیجه
۳۰	گوزل‌ریمی یوم‌موشام
۳۵	ملمع
۳۷	اووندولموش ماهنی
۴۳	توت آغاچی
۴۶	داغ
۴۸	یاشاماق
۵۰	آدیز «مانکن»
۵۲	اووزون سووال، قیسساجاواب
۵۴	کسه یول لار
۵۶	گونشه قیسسا مکتب

سرشناسه : خانلو، منصور، - ۱۳۷۷
 عنوان و نام بدیدآور : اووندولموش ماهنی: (ترانه‌های فراموش شده) طنزد، باشقاسوزلردن سنجیلمیش اثرلر
 گزیده طبر و دیگر شعرها (ترکی - فارسی)/ منصور خانلو.
 مشخصات نشر : تبریز: بهرنگی، ۱۳۷۷.
 مشخصات طاهری : ۱۱۶ ص.
 سایر : ۹۷۸-۹۶۴-۶۸۷۷-۲۶-۹:
 وصعیت فهرست نویسی : فیبا
 موضوع : شعرهای ترکی -- ایران -- قرن ۱۴.
 موضوع : لطیفه‌های فارسی -- مجموعه‌ها.
 موضوع : لطیفه‌های ترکی -- ایران.
 رده بندی کنگره : PL۲۱۲/۲۶۷۹
 رده بندی دیوبی : ۸۹۲/۲۶۱۱
 شماره کتابشناسی ملی : ۱۳۴۸۷۵۲

انتشارات بهرنگی

اووندولموش ماهنی (ترانه‌ی فراموش شده)

نویسنده: منصور خانلو

چاپ اول

محل چاپ: تبریز حروفچینی: ترکان لیتوگرافی: تصویر
 چاپ: اندیشه - تبریز ۱۳۸۷

قطع: رقعی تعداد صفحات: ۱۲۰

تیراز: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰ تومان

ISBN: 978-964-6877-26-9 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۸۷۷-۲۶-۹

تبریز صندوق پستی ۵۱۳۸۵-۳۳۴۸

تلفکس: (۰۴۱) ۵۴۲۰۷۳۷

www.behrangi-pub.com

E-mail: Info@behrangi-pub.com

کئچمه نامرد کورپوسیندن، قوى آپارسین سئل سنى...
 گر تو را سيل خروشان بکشد در کامش
 بهتر از آن که قدم بر پُل نامرد نهی.

۵۸	«معرفتى» او خوجويا
۶۰	روزگار
۶۱	«برج» - بورج
۶۳	آى شیطان
۶۴	برای تبرک
۶۶	آن روزها
۷۱	زهره
۷۶	از بلخ تا شوشتر
۷۹	غربت
۸۳	حکم نهايى
۸۶	واى به روزى
۸۹	مستاجرپاتا!
۹۲	آدمها و دستها
۹۴	پادداشتى برای يك معلم
۹۷	زيبايان در سادگى استا
۱۰۰	عرضحالى به «رنه»
۱۰۴	شعر سربالا در مایه‌ى ابو عطلا
۱۰۶	قله‌ى نان
۱۰۷	طنز مونتازا!
۱۰۸	حقوق بشرها
۱۰۹	تسوخي با سعدى
۱۱۰	تسوخي با فردوسى
۱۱۴	نكىته
۱۱۵	زبيستشنانسىا
۱۱۶	سنه «تك طنز»

ای ساربان

ای ساربان، آهسته گشت، آرام جانیم دیر گئدهن
 جاندان دا آرتیق دیر منه، روحی روانیم دیر گئدهن
 ظن ائمه من ده «سعدی» تک بیر شوخ نیگاره وورغونام
 تاسسله یم؛ بیر آن دایان! مامیلی ماتانیم دیر گئدهن
 نه «لیرال» نه «غربی» یم تا شاعرانه سؤیله یم؛
 «گیسو طلائی مادمازل» بیردیک دابانیم دیر گئدهن!
 واختیم کچیدیر ساربان، قالخام توتم سندن نشان:
 آیا مارالیم دیر قالان؟ یاخود قابانیم دیر گئدهن؟!

همچو کاغذ، باد گردون هر سبک مغزی که یافت
 در تماشاگاه دوران می پراند بیشتر.

صالب تبریزی

روزگارین یئلی هر یونگول اولان بوش بئیینی
 بیر کاغذ صفحه‌سی تک قوزایا جاقدیر یوخاری.

يا بولبولي شيدا كيمى خوش نعمه خوان دير بوقالان؟
 يا كى گىچە گوندوز منىم زىرنا چالانىم دير گئدەن؟!
 يوخ يوخ، سؤزوم آجلىق دادىر، ناشتا وقارىن من ئىيليرەم
 نامەربان دير بوقالان، يا مەربانىم دير گئدەن؟
 اوج گون دى آيليق آلمىشام، ايندى آلى بوش قالمىشام
 آخىردهكى اوج يوز تومان آلدە قالانىم دير گئدەن
 بويىنوم دا توربام بوش قالىب، اهلى عيال ناخوش قالىب
 بوش توربانى من ئىيليرەم چون كى سامانىم دير گئدەن!
 سانديق-باسانديق آمالار، هم خشكبار، هم خاويار
 هم گول بە سر، هم تر خيار! هم گيرده كانىم دير گئدەن
 كيف لر دولو «مارك و دلار»، سرمایه سايسيز، بى شمار
 آج ملتىن سرمایه سىن آلدەن قاپانىم دير گئدەن
 گريان و نالان اولموشام، خود «ابر نisan» اولموشام
 باغريم دولو قالان اولدوغو، گۈزدەن آخانىم دير گئدەن
 آخىرده كى بوش آللاريم، تكجه قالانىم دير منىم
 اولدە كى خوش وعدهلىر، ياددان چىخانىم دير گئدەن.

گۈزەل!

سەنین عشقىن ئىلىيىدىر منى ديوانە گۈزەل
 جانى قوربان اىدەرم سەن كىمى جانانە گۈزەل
 آيرىليق دردالىلە من تون بە تون اولدوم گئتىدىم
 بوندان آرتىق دۆزوموم اولمادى هجرانە گۈزەل
 منه نە دونيادا قان ياشلار آخر گۈزلىدىن
 دۇندە رىب باغرىمى يېرجوت آلا گۈز قانە گۈزەل
 آئىم عصرىنده بىشىر گۈئىلە موشك يوللىور
 دوشموشىم من هلە دە چاھ زىخدانە گۈزەل!

يوزگىرم پۇستە يە پۇل يوخدى جىيىشىدانىم ده
دوداقين اوخشاديرام پۇستە خندانە گۈزەل!
طبعى نازك، قافا قالىن يارادىب دير يارادان
نوکرم من بئلە بىر خالقى سُبحانە گۈزەل!
شاعرم چون كى، وظيفەم بودور اشعار يازام
داها ضامن دەيىلم دوز سۆز اولا يانە گۈزەل!
گوج وئىرب زىققىنارام قافىھەلر جور گلىسىن
قاتارام خىخ قويوسون سونبولى ريحانە گۈزەل
فرقى يوخدورمنە يېل ھانكى طرفىن آسسىن
اوچنارام بادى موافقىلە من هريانە گۈزەل
بىردى بىرسوموك اولموشىسادا، قىلتىك بويىنۋو،
اونو تىشىبىه اىسدهرم رۇستىمى دستانە گۈزەل!
قافىھە تاجرىيەم، مشتىرى اولساستارام
هم چاخىر اھلىنە، هم كۈھنە مۇسلمانە گۈزەل
آيدىن آشكاردى حقيقة يئراوزوندە، يېنە من،
خوردوشوم وار باشا باش سؤيلەيم افسانە گۈزەل!

دېرى لرلە نە ايشىم وار كى ياتىپ لار يَا اوياق؟
منه بىس دير گىچەلر بىر اولو خورتدانە گۈزەل!
عالمى مىدح ده من سروى خۇماسان دىيەرم
جانلى بىر گول بە سره، قارە بادمجانە گۈزەل!
جورىئەجور، رنگ بە رنگ الھام لارا مەھمانپىزىرم
هم كىچىك سايىزينا، هم سايىزى بۇلدانە گۈزەل!
يازماسام بادى هاوادان، منى اويناتمازالار
قالارام گوشەي غربت ده غرييانە گۈزەل
كىسىلەرموفته چۈرەك، يېر گۈئىيە بوشلودوشەرم
من ده هىر يوخدى دۈزەم حالى پريشانە گۈزەل!
بو قارانلىق گىچەلرددە، بو تىكانلىق لاردا،
مايلم آغ دؤشەگە، گول كىمى يورغانە گۈزەل
قويوتك شوملامىشام اوز اىچەرى عالمىمە
جومموشام رۇپالارا، تېرسەسى عرفانە گۈزەل
گئن باشىندان چالىرام زىرنانى، هئچ سىس چىخمير
ياتمىشام گوشەي خلوت ده حكيمانە! گۈزەل

ذرە جە ذوق و صفا يوخىدى جەن اھلىنەدە
بىر نفر يوخ كى منى درك ائلەيە، قانە! گۈزەل
ھركىسە «مەعر» اوخويورسان، دئىرى: دىڭ ائلەمە
گئىت باشىن سال آشاغى، گىرمە بول «ميدانە» گۈزەل!
ياشاماق دا عزيزىم، ھم نالا وور، ھم دە مىخا
تا نە شىش يانە او دا وستە، نە كباب يانە گۈزەل...!

*

اھل عيالىن پالازىن سات، قلمى ساتماگىلن
چون قلم مىزدىز انسانىلە حيوانىلە گۈزەل!

١٣٨٠

يالان دونيا

دولاندىرىپ دولانىرسان، آى بوشالىپ دولان دونيا
آى اۇزو دردىلىن دولسو، ايشلىرى بوش اولان دونيا
تقىرى اوخويلا اوخلاليان، غربت ائپىنە ساخالاليان
روح كىمى بىراواچارقوشۇ، دار قفسە سالان دونيا
ظاهرى چوخ شىرىن اولان، باطنى زھرىلىن دولان
بىرگون ئوموردە گولدورەن، بىرعەمۈر آغلادان دونيا
دوزلوك ايلە گىئەنلىرىن يول لارينا بوروق سالان
أىرى لىگە - يېتىشىمە گە، يول لارى صافلادان دونيا!

تولكى صفت آداملا را آيرى يولو آچىق قويان
شانلى شرفلى انسانا دوز يولو باغلابان دونيا.

گۈودوش دېغىرلانار دوواڭىنى تاپار

(خالىق هەرچە لايق)

دونيا مالى

تىجە دونيادا قالان انسانا، دونيا مالى دىر!!
دقىت ائتا دونيا مالى اوز تايىن نىن احوالى دىر
چوخ ظريف نكتەسى واردىر بوسؤزون آنلايانا
گۈر بوسؤز گولمەلى دىر، ياسنى أغلاتمالى دىر؟
قووالار دونيا «مالى» دونيا مالىن دونيادە
خېرى يوخ بوجىسا بىلا، «اوزو دە» قۇوممالى دىر
دونيادا مال دالىسىجا قاچان انسان دايىم
نه قىدر قاچسا، نهایت اوزو نە چاتمالى دىر

پاراشىپ دىر بئلە دونيما «مالىنما» دونيما مالى
ائشىشىگە لا يېق اولان دونيادا، ائشىشىك نالى دىر
جىوانىن قىمتى جىسمىنده دىر، انساندадا «جان»
قانىان انسان دى كى انسانلىغاجان قاتمالى دىر
وارلىغىن معناسىينى قانمايان انسان مال تك
اۋز «وارى» لا اۆزۈنۈو انسانا اوخشاشمالى دىر
انسانا جان پاراشىق دىر، مالادا يونجا- سامان
ھىزازدا لا يېق اولان دىر كى پاراشىدمالى دىر
يىغاپىلەمەز، اۆزۈنە شان و شرف دونيادە
بئلە دونيما «مالى» دونيما مالىنى يېعمالى دىر
دونيما «مالى» نە قانىر صدق و صفا قىمتىنى؟
دونياني آلماق اوچون هرايىكىسىن ساتمالى دىر
شرف ايلە كىف اىچىنده ياشاماق جورگلەمەز
باپونو ساخلامالى دىر، يَا اونو آتمالى دىر
گۈئىنە آسۇدە ياتىپ بوباس - ھاباس دونيادە
باسدىرىپ يورغانما باشىن، ھلە باسدىرمالى دىر!

يئتىمىش ايللىك ياتانى بىرده اوياتماق اولماز
اوکى دونيما «مالى» دىر، دونيابويو ياتمالى دىر
نه بىلىركى سحر- آخشم چالىشانلار نه چكىر؟
موفتەسىندىن داراشىپ نئھرەنلى چالخاتمالى دىر
نه سايير كىيم قىزارىر، كىيم سارالىر، كىيم بوزارىر
اوقيزىل سكەلرین، اسكتناسىن سايىمالى دىر
گرچە «موجودى انسانى» دە بىر صفر قالىب،
اون ايکى صفرایلە «موجودى» نى دولدورمالى دىر
نه يئىرسىن، نە ايچىرسىن، نە وئىرسىن بىرىنە
پس دئمك: دونيما «مالى» اۆزمالىنىن حامبالي دىر!
اوکى آلاندى بوتون دونياپىرسەت ماللارىنا،
چارهسى يوخىدى، بوتون دونيانى آلانمالى دىر
باھالى خالچالارى اوز ھالىنا آسماق اوچون،
يامنى آسمالى دىر، ياسنى آسدىرمالى دىر
بىرايىكى توخلارى تزویرايىلە گولدورمك اوچون،
مېنلىرين عايىلەسىن آج قويوب آغلاتمالى دىر

گىچەلر آللى كىلو موز قابىغىن سويماق اوچون،
 گوندە يوزلر كاسىبىن جىبلرىنى سويمالى دير
 سۈزۈسىسالداق: او، دونيامالىنى گۈرمك اوچون،
 بىرددورو آينا اىچىنده «أۈزۈنە» باخمالى دير
 آلابىلمەز أۈزۈنە سعدى كىمى «تام نكۇ»
 أۆز مالى لا اونھايىت «أۈزۈنۈ» المالى دير
 آيرى اىشدىن تاپانىن، دوزلۇگە تابى اولماز
 هاردا دوزايىشلىيەن اولسا، اونوسىينىدىر مالى دير
 اوپىلىر آيرى گىئدن قىچ يولونۇن يولداشى دير
 دوزگىئدن قىچلارى البتە كى آخساتمالى دير
 بوعلى(ع)نин سۈزۈدور: قصر ائۋى سالدىرماق اوچون،
 مىن لرىن دردە سالىب ائولرىنى يىخمالى دير
 ياشاسىن «سەرمایا» قانونو، كى انسانلارдан
 مىن جىىى غارت ائدىب بىرجىيە دولدورمالى دير!
 اوzech بىرباخ! او أۈزۈن ساغ، منى بىمار گۈرور!
 گۈرەسن ھانكى حكىم بىزلىرى ساغلاتمالى دير؟

گۈزلىيم يولدا قالىب، يوللاطىيىن يارب
 تا كى معلوم ائلهسىن كىملرى توختاتمالى دير...!

گنجھلر ماھنی سی

گئجه نین ياتماسى وار، ياتما غاباش قاتماسى وار
 عؤمر و قيس ساتماز اگر ياخشى او زانسان گئجه لر!
 سنه نه دخلى كى دونيا سوخ-هاسوخ دور، باس - هاباس؟
 باس گيلن باغري ناسن گول كيمى يورغان گئجه لر
 تولكولوك عصرىدە بىر دام دالى يا قالما زسان
 دوه نين قويروغونا سان ده ال آتسان گئجه لر
 قانانين بير گونو بو دونيادا بير قرن كىچىر
 قرن دن چوخ ياشايير قانما يان انسان گئجه لر
 گوندو زون چال - چايى گرقان ماغا فورصت وئرمىر
 بئركونو قوى قاباغا، بير بالاجا قان گئجه لر
 گونلرين آيدىن اولار، يول گئرون نه، آزماسان
 بير كيتاب دان نىچە كلمە سۆزو قانسان گئجه لر
 «صوتى - تصويرى» فيريل داقلارينا اويمىا گيلن
 گئت او خوفى كىرىن آچىلىسىن، يالانى، دان گئجه لر
 اون دادىر كى گئره جاقسان نىچە بير «انسانى»،
 سنه تصوير ئىلە بير «غول يىبان» گئجه لر

گنجھلر ماھنی سی

سنه جان قوربان اولا، اي مە تابان گئجه لر
 يورغانى چك باشينا آى سنه قوربان گئجه لر
 گؤزلرين باغلا گؤزەل، يوخسا گونش دن قاما شار
 گئرە بىلمەز يوخودا حورايىلە غلمان گئجه لر
 باشى قوى ياسدىغا يات، قويىما خيالات بورو سون
 بوتون ايشلر دوزەلر، مال كيمى ياتسان گئجه لر!
 باخما كى بير قوزوتىك گوندو ز اولورسان دودومە!
 گئرە جاقسان او زونو رؤيادا اصلان گئجه لر!

يا کى خود «غول بىبابانى» نى مىن توجىھلە،
 من كىمى مایماغايرلىشىرىر «انسان» گىچەلر!
 گىچە، باش ساخلايابىلمەز بو اىشىق دونىادا
 گر بو آلداتمانى باشدان - باشا دانسان گىچەلر
 فارا گونلار اوئوشە، گرگونشە يار اولاسان
 آغ گونە حسرت اولا رسان بئە قالسان گىچەلر
 داغلارىن زىروهسىنە صبح اىكىن آل تاپماق اولار
 آل تاپانمازسان اگر چوخلۇ يوبانسان گىچەلر
 آجىلىق شربتى اوچ - دئورد ذە فيكىز جىسى ايلن،
 بال كىمى شىرىن اولار، گراوناقاتسان گىچەلر
 منصورام، آمما باجارما م سۆزۈن حلاجى اولام
 اىكى كلمە قاتىرام، تايياتام آسان گىچەلر!

۱۳۸۰

اي كم شده وفاي تو، اين نيز بىگىزد...

كىچەجاق

ساقيا، بادەگىر كى غم دوران كىچەجاق
 غم دوران لا اوزون ائتمە پريشان، كىچەجاق
 گر بوگون روزگارين يېر بالاجا موشىكولو وار
 نىگران اولما، صباح هامىسى آسان كىچەجاق
 روزگارى اوزونە بىرئىلە بىرك توتماگىلەن
 بوش داتوتسان كىچەجاق، بىرك دە توتسان كىچەجاق
 يئر اوزوندە بىرىنە خوش، بىرىنە «بد» كىچىرى
 يئرىن آلتىندا ولى هامى ياسان كىچەجاق

چوخ اووزون قىش كى كىچىيدى، دالىسى يازگلىب
 بوقىشىن شاختاسى دا سروى خرامان، كىچەجاق
 عؤمرونۇن گريارىسى كىچمىش اولوب، قوى كىچىسین
 هئچ دارىخما، يارىسى دا سنه قوربان، كىچەجاق
 وارلىنىن شام- ناھارى خاويارايلىن شىشلىك
 يوخسولون دايىدىگى قاره بادمجان، كىچەجاق
 پولۇن اولسا، بوتون اغيار قوهوم قارداش اولار
 اولماسا، جملە قوهوم لار اوذاق دان كىچەجاق
 مَشَه بايرام يئيهجاق سوريانى، تتعزدەن ياتاجاق
 گۈرە جاق دى يوخدا حورايىلە غلمان كىچەجاق
 دوراجاق دى دىگىك آللە نفس كىش چاغира
 اولاجاق فضە باجى قانينە غلتان كىچەجاق
 زندگانلىق اىكى باشلى دىگىك اولدى بىزە
 او باشىندان كى كىچىب، ايندى بوباش دان كىچەجاق
 هەرىخىنتى كى گۈرورسەن بوقارانلىق لاردا،
 موشتولوق وئرمەلى يەم كى يوزە دو خسان، كىچەجاق

ئرازو گر او لا تاراجى خزان، قورتولا جاق
 ياكى باشدان باشايير تازە گولوستان، كىچەجاق
 «سرمايا» قانونو انسانلارى سالمىش جىزيقا
 قيراجاق زنجىرى انسان، بوجىزىق دان كىچەجاق.

ياشاسىن!

آيرى بىر معرکەدىر، گئت ياخينا دقت ائلە
اوجادان سسلەگىلن: معرکەگىردان ياشاسىن!
قوى اوشاق مىوهلەرە گۈزلىرى گريان قالسىن
كيلووى يىددى مىنە پستەمى خندان ياشاسىن!
هر كىس اىستىرياشا يالنى آچىق، مەتسىز،
هلهلىك امkanى يوخدى، دئنە سوندان ياشاسىن
يئتمىش ايللىك اولونون ظاھرى بىزەردىرى يە
چوخ چتىن دىر كى دوروب بىرده تازاشدان ياشاسىن.

يئراوزوندە بىرى آزدان، بىرى چوخدان ياشاسىن
ياشاسىنلار! بىرى واردان، بىرى يوخدان ياشاسىن
لاپ حسن سوخدۇ دىگىرمانى اولوب يېركورەسى
هم حسن، هم سوخ- هاسوخ، هم دە دىگىرمان ياشاسىن!
«سرمايا» چال- چاپى الحق كى گۈزەل بىرزادىميش!
بو گۈزەل قانونو دونيادە چىخاردان ياشاسىن!
بىر نفر تك جانباقىرمالانىب پول كورەسىن
مین نفردە سحر- آخشام آلى بوشدان ياشاسىن

هركسين بىر بالاجا ذوقو كى وار دونياده،
«دىدىنى‌ها» نى اوئورسون، من اوئزوم گۈرمەلى يم
عالىم «راز بقا» ده منه تاي يوخدى قالان
ياشاماق دا تىپەدن ديرناغا ديسكىنەللى يم!
بوكموشم بوى بوخونو، قىدى كمان ائيلەميشم
بس كى دايىم بئلىمى هرگلنە آيمەللى يم
بىر مىتىر دۇردد دووارىم يوخدى گىرەم دالدالانام
اولمايا «عصر حجر» تك كۈولە گىرمەللى يم؟!
بىرىئىلە غىم كىدرابىلەن، بوقۇز مەختىلىن،
يىل ده بىري يول داھلە «شادلىغىمى بؤلمەللى يم!»
بىرى توتدۇ منى كىسىدی، بىرى ده آسىدى منى
نه اونا بىرايىشىم اولدى، نە بونادىنەللى يم
چوخ كىچىك دردلرە باش لارقارىشىب عالىم ده
بوبويوك دردى داداش كىملەرە بىلدىرەللى يم?
دىرىلىك بىري يول اولا ردونيادا، اولمك بىري يول
باخ منىم حالىما كى هى دىرىلىك بىلەللى يم!

كارم از گرييە گذشته است، بدان مى خندم....

چوخ كىچىك دردلرە باشلارقارىشىب عالىم ده...

أغلاماق دان سووشوب احوالاتىم، گولمەللى يم
هم اوئزوم گولمەللى يم، هم سنى گولدورمەللى يم
كايىنات دان ئىئرە من بىر آزاد انسان گلدىم
بىلەدىم بۇختالانىب مال كىمى سوردورمەللى يم
قرار اولموشىدى مىنەم معرفتە، عرشە چاتام
نه بىلە ايدىم كى نهايت ده اوئزوم مىنەللى يم?
گۈرهىن من بىشرىت دهوارام، ياداوارام?
ائىلە بىل نوع بىشىن دىيەمى سىلەللى يم!

قالمیشام تورپاگین اوستوندە كفنسىزلىكدىن
اولموشىم، تكچە فقط قبلە يە چۈندەرمەلىيەم
موشتىلوق وئركى بوتىزلىك دە قويوب گئتمەلىيەم
آتمىش بىل ايت كئفى چىكدىم، داها (اوج نقطەلىيەم...!)

احتکارچى دیلیجە

۱۳۷۹

عئەمرو پېتىرىدىم باشا، پېتىمىش بىلە چاتمىشام
پېتىمىش بىلەن ھاممىسىن ياتماغانباش قاتمىشام
دوزدو يولوم آىرى اولسوب، أمما بوايرى يولدا
انصافا دورساق اىگر، دومەلەن دوز ياتمىشام
صف يول اوزاق دىرگۈزۈم، صافلىغا يولخىدور دۈزۈم
آىرى لىنى چاتماغا، يول لارى صافلا تمىشام
يولدا كىپلار دۈزۈلەر، صاغ طوفە چۈندۈلەر
ساغلىغىبىو، صول لارى، گۈرئىچە صاغلا تمىشام

سن سئوينيرسن اگر مین گون آييق فالمisan
 من ده خوشام صبجه دک بيراولو خورتداتمي sham!
 مارک و فرانک و دلار، دونيا مالي بي شمار
 بيرېلله ناقابيلى! بير گئجه ده تاپمي sham
 باش قولاغيمدان اگر اوچ قيراناديمه رم
 ليك اوزومو پول ايلن بيززادا او خشاتمي sham!
 قندى، چايى، ياغلارى، آنبارا ووردىقلارى
 يوز تومنه آلمisام، مين تومنه ساتمي sham
 ياوان چئره ك تاپماغا، شامدا يئيب ياتماغا
 سن مازالاق اولموسان، من سنى فيرلاتمي sham
 خورد و خمير اولموسان، «آسيبپذير» اولموسان
 سن منى گولدورموسون، من سنى آغلاتمي sham
 اويناموشوق اودموشام، گئر نئجه توى توتموشام
 سن كيمى رقاصەنى هرسازا اويناتمي sham
 شيطانا لعنت دئيب، سن منه آلدanimisan
 من ده سؤزون لاپ دوزو: شيطانى آلداتمي sham

محترم، سرخوشام، جىب دولو، بئىنى بوشام
 آهنئىلەييم حېينى چوخдан او لار آتمىشام
 سون نَفسيمده اگر خيرايىشە آل قاتماديم،
 ليك شوکور آل لاهما، سيملىريمى قاتمىشام!

گۈزلىرىمى يومموشام...
٣١

كۈنه يارالى اولدوم
كۈنه يارا باغلاديم
دولو اوره ك آغلاديم
دوزهلىدىم يولا دوشどوم
 يول لاردان، سولادوشどوم
 يولداكىيلار آزدىلار
 ذرىن قويو قازديلار
 درىن قويو قىيقاجى
 سويي زەھردن آجي
 آجىلىق لار قالاندى
 لامپا چىراغ جالاندى
 لامپانى وئردىم تاتا
 تات منه بليط وئردى
 دوردوm «فوتبالا» گىتدىم
 ووردىلار قولا گىتدىم
 غم، خياوان سالاندا
 يىخدىلار، يولا گىتدىم

گۈزلىرىمى يومموشام
 خىالاتا جومموشام...

 اوشىدوم- ها اوشىدوم
 داغ دان آلمى داشىدىم
 آليمىدە قىزىل آلمى
 نىمچە يە دوزول آلمى
 آليمىدە كىين آلدىلار
 باشىيماداش سالدىلار
 باشى بلالى اولدوم

خیالات جوموشام
بیر شیش کباب ایسندن
اون گون او لار او موشام!
فلک بیزی یاندیریر
دردی بیزه قاندیریر
بیز مازالاق او لموشوق
غم بیزی فیرلاندیریر
خورد و خمیر او لموشوق
«آسیب پذیر» او لموشوق
اسیر کوپن او لدوچ
آچیلدوچ، «اپن» او لدوچ!
ایکی کلمه آزیرام
اوژ دیلیندہ یازیرام:
- برادر محترم
قربون شکلت برم!
دیگه منو خر مکن
 بشنو و باور مکن:

جیرانیم داغدا قالدى
ترلانیم باغدا قالدى
اوزومو توتدوم سولا
ایاغیم ساغدا قالدى
سامانلیق لار بوشالدى
بیردانا توربا قالدى
توربـانى دا أكـدىـلـر
آنگـيمـيـزـهـ چـكـدىـلـرـ!
بخت آيناسى كاس اولدى
ايـشـلـرـبـاـسـ - هـابـاسـ اـولـدـىـ
سيـزـيلـدـاـيـانـ سـازـاـولـدـوقـ
شكـستـهـ چـارـپـازـ اـولـدـوقـ
حيـاتـينـ گـولـشـينـينـدهـ
آچـيلـماـيـانـ يـازـ اـولـدـوقـ
اـينـدىـ باـخـينـ حـالـيـماـ
گـولـمـهـلـىـ اـحـوالـيـماـ:
گـؤـزـلـيـمـيـ يـوـمـموـشـامـ

قارىشىق ساتира (طنز مخلوط!)

ملمع (دو زبانه)

ای بوتون باشدان باشا حال پريشان، غم مخور

تابلاشايلىسەن، اوilar هرموشكول آسان، غم مخور

كىچىدى دوران جاوانلىق، گئىدى الـدەن اختيار

سـؤيمەسـن تـكرـار اوـلا بـيرـدـه اوـ دورـان، غـمـ مـخـورـ

بـئـلـ بـوكـولـدىـ، دـيشـ تـؤـكـولـدىـ، آـنـگـ آـيـيلـدىـ، لـاخـلـادـىـ

لـاخـلامـاقـلـارـدانـ اـگـرـ بـيرـدـمـ باـشـ آـچـسانـ، غـمـ مـخـورـ

قالـميـسانـ بـوشـ دـامـ دـاـ، يـوخـ بـيرـكـسـ يـئـتـهـ اـمـداـديـواـ

تـيرـلـهـ نـىـبـ سـنـ روـ بـهـ قـبـلـهـ گـرـ يـاتـىـبـ سـانـ، غـمـ مـخـورـ

چـونـ دـولـانـيـرـ آـىـ دـانـ - يـىـلـ دـنـ سـفـرـهـ وـهـ شـيـشـليـكـ كـبابـ

۱۳۷۹

«أتـلـ مـتـلـ توـتـولـهـ
عـلـمـ بـهـتـرـ اـزـ پـولـهـ!»
باـزـنـدـگـىـ كـوـپـنـىـ
خـودـ شـدـهـاـيـمـ «ـأـپـنـىـ!»
يـاتـدـوقـ، خـورـخـورـاـ دـوـشـدـوقـ
آـيـيلـدـوقـ، زـورـاـ دـوـشـدـوقـ
باـهـالـيـقـ كـمـنـدـ آـتـدـىـ
يـيـخـيـلـدـوقـ، تـورـاـ دـوـشـدـوقـ.

میل ائله تورپ يئركۆکى، قاره بادمجان، غم مخور
 يوزگيرم آت يوخدى ائوده، يخچالىن بوم بوش قالىب
 دورتولور بىردىن بىرە اون يئددى مهمان، غم مخور
 جوربەجور زىپېلىتى لاردان ذە جە نىققىلداما
 لاپ بئله زىپېلىتى آلتىندا جىرىلسان، غم مخور!
 يوخ عجب گر أغلاسان اۋز گولمەلى احوالىوا
 تۈك گىلن گۈز ياشىنى، با چشم گريان غم مخور!
 تا گشايش يوخدور اۇخرجىنده، يوخدور توسعەن
 پس اۋزون ھى توسعە تاپسان آچىلسان، غم مخور!
 جىبلىرىن بوش قالماسىندا، بئىنى بوشلوق دور سبب
 بو ظريف بىرنكتە نى عؤمرون دە قانسان، غم مخور
 بولبولون گرشانى چاتميربايقوشما، هەچ غم يئمە
 تا كى واردىرتولكى لر ظاهردە انسان، غم مخور
 يوسف گمگىشتەدن آل چك، چۈرەك فكرينده اول
 تا چۈرەك يوخ، يوخدى هەچ بىر دردە درمان، غم مخور.

آى اوزومو او ازدىرن گونلريم
 آغاج مينىب آت گزدىرن گونلريم... «شهريار - حيدربابا»

اوندولموش ماهنی (ترانه‌ی فراموش شده)

لامپانىن خودون آلمىشام
 قارانلىقلاردا قالمىشام
 اوتىن گونلرىن اىچىنده
 سىنى ياديمىسا سالمىشام
 بلکە گۈزۈم ايشىقلانا
 يارىم، نازلانا نازلانا...

***

«المادئيم گل!»، گلمہدین

«هئیوا» قالدیم یانا یانا

من «بەکووام» چیغاللانا

پاریم، نازلانا نازلانا...

三

دوداگینی سال لامپسان

کوسموں میں، دانلامساز

گلن، گزلن، باخشاوندان

اولما سے زاد آنلام سان؟

گا بار شاہ ساز جان

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

3

سالنامه علمی تئوری و حیا

الآن زوگان شود

أَتَيْنَاهُمْ بِهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ لَا يُشْكِرُونَ

لـ دـاـلـتـهـاـنـاـنـكـاـ

دسته دسته گول دریم

کاغذ اوسٹونہ سریرم

سٹریپس طیر س وزلریم دہ

گؤز ياشيمى گۈندەرىم

سـن آـلـا گـؤـزـلـو جـيـرانـا

یاریم، نازلانا نازلانا...

1

کیمسہ یاتیب، کیمسہ اویاق؟

«جیر تدانام»، گلمیشم قوناًق

دیوان اول نلا، دا

نواخت حی خسروان ایهان

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

23

گلزار شاعریں باغلامب

گلے زن ساحل، أغلام، شام

گل بیر چىخاڭ «خياوانا»
 گۈزك دولاڭا دولاڭا
 «باغمئىشە» دان «بىلانكى» يا
 «ئينالى» دان «شىشگلانا»
 كېيم دىز اۋۇز تورپاگىن دانا
 يارىيم، نازلاڭا نازلاڭا...؟

***

بو چۈللرده قىلان ھانى؟
 منى يادا سالان ھانى؟
 داغلى اورەك، باغلى دوداق
 دوزگون بير سۆز آلان ھانى؟
 ھانى «بولبول»؟ ھانى «صونا»؟
 يارىيم، نازلاڭا نازلاڭا...؟

***

قانلى شفق سولغۇن اولسوب
 قارا بولسوتىلارلا دولسوب

قوى آنان اولسون قاييانا
 يارىيم، نازلاڭا نازلاڭا...؟

***

بوش ياشاماق دان دولموشام
 سىنىزلىك دن يورولموشام
 سەن كىمە بئل باغلامىسان؟
 من كى بوتون «سەن» اولموشام
 قاييتىمىشام او دورانما
 يارىيم، نازلاڭا نازلاڭا...؟

***

نيە اوذاق دا قالميسان؟
 ئىل دن قىراق دا قالميسان
 ايراق جانىندان اولمايما
 «جان» دان ايراق دا قالميسان؟
 باش چىك بير آذربايچانا
 يارىيم، نازلاڭا نازلاڭا...؟

***

برگردانی آزاد از شعر «ساز عاشق» زنده‌یاد عمران صلاحی:
 - در نگاهت ابرهای درهم و برهم نشیند
 در دلت انگار می‌خواهد غم عالم نشیند...

توت آغاجى

باخیشیندا آی «عاشق»، دومانلى داغلارهاواسى
 اوره گىنده بوتون عالىم ده اولان غم ياراسى
 دامجى دامجى تۈكۈرسىن گۈز ياشىنى سازاوسته
 او خويورسان «بى» نى، «چىلىپئلى»، «قىزقالاسى».
 آتلاناركىن قووسان، آلدە تاتار
 او جادان سىسلەنيرسىن
 داغلارى، دۈنگەلرى، سىرائىدىرسىن
 چۈللرىن لالەلرېندىن دېيىرسىن
 سازى دىللەندير «عاشق»، گىلدى باهار.

شاختا وورموش باغچالاردا
 چىچىك أچىيلاركىن سولوب
 صون نفسىم سىنىنكى دىر
 قوى چكىيم مرد- مردانا
 يارىيم، نازلانا نازلانا...

موسيقى خادملرينه اتحاف

١٣٧٩

او سازین توت آغا جىندان يارانىب
اودوركى ماھنى لارىن توت كىمى شىرىن دى سنين
سيلكلەلىرسن سازىنин بوداغلارين

بال كىمى توت تؤكولور يوردو موزا
سىسىنى قۇوزا، وارا ولسون ڏنهين.

***

دور موشام بو آغا جىن آلتىندا:
كۈئنلۇمۇم ايگىنە ائدىپ، روحومۇ پارچا

تىكىرەم بىر چادىرا
سالىرام خاطرەلر كەدىسىنە

تو تلارىندا يېغىرام، دول دورورام مىس كاسيا
آنېرەم «قىرخ اياق». سردا بايا

آنامى سىسلە بىرەم
كاسامى گۈد تىرىرەم:

- توت يېئىرسن آى آنا؟
قوروموش آل بىرلە

قاۋ داغى پالتار اىچىنندن چىغىرير:

- ميراثا قالسين او توت، گۈرمورسەن آل لرىمى يانايانا...؟

***

گون كىچىر، يىل دولانىر

ياز گىدىر، خزان گلىر

قيش اولور

يىل اسىر

كولك قوپور

قار ياغىر دام داشىما

هۇرۇپور توت آغا جىن

يو گورور سردا بايا

با خما يىر گۆز ياشىما...

داغ

بىر يان قىزاري
بىر يان سارالىر
نامىرىلر بىسلىه نىر
مرد اىيگىتلىر قوجالىر
قارقىنەمىش فلك
نىسگىللى اوورە كىلر آراسىندا
ساوالان تك
«داغ» سالىر...

بىرىسى گىئدىر

بىرىسى قالىر

بىرىسى دولور

بىرىسى بوشالىر

عئومۇر كىچىر

گونش باتىر

قاش قارالىر

آيرىلىق، سئوگىلىنى سئوگىلى دن
آيرى سالىر.

ازىزلىن بىلە دىر حكمى زامانىن

ترسە اوزومە سالمىشام
سۇينىرەم قالمىشام!

١٣٧٩

ياشاماق

گۈزلىيم دن دامجى دامجى
آخارسولا.

اورەگىم ده

سۇئنموش آلاولارىن كۆزو.
آنچاق

بو بئش گونلوك دونيادا
اودىيلەن سواراسىندا

هر نە تەھەر دىرىيلىگى
هر قىمتە ياشاماغى

آدسيز «مانكن»

أينيمه گئيديريلر

قارا كؤينك، قاراشالوار، قارا كوت.

رنگ بە رنگ پارچالاردان

بونا شامل اولموشام

پاي بئاوش لر ايچينده

«ست كامل» اولموشام!

۱۳۷۸

قاليب قاليب گچ لرله

دولدوروبلار

اوستومه رنگ ووروبلار

ترپنميرم، دانيشميرام، دينميرم.

پردهلرين داليندا

دوزگون پروبلانميشام

ويترين ده ساخلانميشام

بو قاج - هاقاج دونيادا

بيريئره ميخلانميشام.

اوزون سووال، قىساجاواب

- هن، نه اولوبدور يئنه؟

كىلچەن قارىشىپدىر

پوزولموسان

سولموسان

بولوت كىمى دولموسان؟

بىردىرى، بىرسوموكسىن

غم كدره دوموكسىن

گۈزلىينى يومموسان

خىالاتا جومموسان؟

چوخ اۇزونو يېئىرسن

«خودخورى» ئايىلەيېرىسن

خورتدا納ا بنزەيېرىسن!

- توكلرىن پىتىداشىق دىرى؟

غىصە ئىلمە، هەر بىر دردە وار چارا

آينانىن قاباغىندا

دور باشىنى بىر دارا.

- وال لاه سۆزۈن لاپ دوزو

چۈن اۋلۇدن قورخارام

آينيا باخانمارام...!

توى گوندور، آل چالىن...!

١٣٧٩

كَسْه يُولُّار

بايرام گونو

بو طرف ده

چيراغلارى بهزىرلر.

او طرف ده

سيينيق دووار دىيىندە

بئش - اون نفر

ديزلىرىنى قوجاقلايىب

ايچەرينى گەزىرلر.

تورشالانميش قاش قاباق لار يئرلە گىئىر

بو قارانلیق گنجه لرده
بو تیکانلیق لاردا
گؤر نه دەنسىز لەميشىك...؟

١٣٨٠

گونشه قیسما مکتوب

يېر اوزون ده

آق گۈورچىنلر ايديك.

ماوى گؤى ده

قاناد آچمىش سنه سارى

ذرە ذرە

داملا داملا

ايшиغى دەنلىدىك.

نيه باتدىن گونشىم؟

گؤر نه سنسىز لەميشىك!

اندرون از طعام خالى دار

تا در او نور معرفت بىنى «سعدى»

«معرفتلى» اوخوجويا

بىر عۇمۇر دور

بوش قارىنەن ايشيقى لا

پار پار پار پارىلدىرىۋقا

بو پارلاماق

گۈزومۇزو قاماشدىرىپ

باخىشىمىزى چاشدىرىپ.

آپرىنى

دوز گۈرمىشىك

قارانلىق گىچەلرى

ايшиق گوندوز گۈرمىشىك.

بىر بىلە «معرفت» دن

جىرىلمىشوق

قىرىلمىشوق

سۈزۈن دوزو

توخ لارا قاندىرىلمىشوق!

نهايت ده

آلە زىرنا آلەشىقۇ

ئىن باشىندان چالەشىقۇ

ياشاماق مكتېبىنده

الف بىنى ده قالەشىقۇ.

«بُرج» - بورج

سنین ده «برج» ون وار
منیم ده بورجوم وار.
سنین «برج» ون عرشه دایانیب
منیم بورجوم خیرتده گه.
ایکیمیزدە «كىچىنيرىك»
ایچىمىزى چكىرىك
- سن، گولمكدىن
- من، آغلاماق دان...

١٣٨١

روزگار

اوکى بىردىن بىرە قالخىب يوخارى
هر گۇۋەتسىزلىگە واردىر چىخارى
دونەنин بورجىلىسى «برج» سالىر
يوخاچىخسین ناتاراز روزگارى.

آى شىطان

ذلى شىطان! منى اۋۇز اصلىمە مەجۇر ئىلەدەن
بىر اووج بوغدانى آلداتىما مامور ئىلەدەن
من ماحال ايدى بو تورپاق دا گلىپ منزل ائدەم
كۈپكەوغلۇن گىندەسى، سەن منى مەجۇر ئىلەدەن!

صائب تبرىزى:

همچو كاغذ، بادى گردون هر سېكىمىزى كە يافت
در تماشاگاه دوران مىپراند بىشتر.

تۈركىجە:

روزگارىن يىئلى هر يونگول اولان بوش بئىيىنى
بىر كاغاذ صفحەسى تك قووزا ياجاقدىر يوخارى.

بی سخن، آوازه‌ی عالم نبود
 این همه گفتند و سخن، کم نبود
 خط هر اندیشه که پیوسته شد
 در پیر مرغان سخن بسته شد.

نظمی گنجوی

برای تبرک:

جن بش اوّل که قلم برگرفت
 حرف نخستین ز سخن درگرفت
 پرده‌ی خلوت چو برانداختند
 جلوه‌ی اوّل به سخن ساختند
 تا سخن، آوازه‌ی دل درنداد
 جان، تن آزاده به گل درنداد
 چون قلم آمد شدن آغاز کرد
 چشم جهان را به سخن باز کرد

وقتی که دسته گل یاسمن به دست
 از کوچه باغ می‌گذری
 ذهن بهار
 از طراوتِ تو
 سرشار می‌شود.
 با گیسوانِ بافتهات، بر دوش
 با خنده‌های معصومت، بر لب
 با کیف کوچکِ چرمینت در دست
 بر آستان خانه‌ی قدیمی خود ایستاده‌ای.
 اینک حلاوتِ رؤیای سحرگاهان
 اینک تجسمِ عینیتِ
 آب
 بابا
 نان
 در برقِ دیدگان تو
 از مدرسه تا خانه
 تکرار می‌شود.

روزها رفتند چون بر بادها
 جمله ما هم می‌رویم از یادها.

آن روزها

ای شهر کودکی!
 اینجا هنوز
 من کوچه‌های یاد تو را پرسه می‌زنم...
 در کوچه باغ پُر شکوفه‌ی دوران کودکی
 هر بامداد
 گل‌های یاسمن
 با عطر خاطرات تو بیدار می‌شوند
 ای آیتِ سحر!
 ای نکهٔ نسیم!

و تو چون مروارید
 گردن آویزِ حیاطِ پدری می‌گردی.
 این حیاط
 یک جهان زیبایی است:
 کرت‌هایش همه سبز
 همه پُرگل
 گُل رعنا یک سو
 به دگر سو، گُل سرخ
 از همه رنگ
 اطلسی‌های قشنگ.
 بوی ریحان
 همراه نهان باران
 از روی معجر ایوان قدیمی
 پرواز کنان می‌گذرد
 تا سرِ سفره‌ی مادر
 بنشینند با تو.
 ظهر فروردین است.

آن روزها...
 آن روزهای سبکبالی و پرواز
 آن روزهای روشن
 وان آسمان باز
 گرمی دستِ نوازشگرِ مادر
 آبِ چون اشکِ بلور
 بوی نان تازه
 در مطبخ
 و «بابا»-
 تکیه‌گاهی به بلندای «سهند»
 مرکزِ نقلِ سعادت
 همه جمعند
 آری، داس تفریقِ زمان
 تیز نگشته‌ست هنوز...
 زیر طاقِ «هشتی»
 در پوشیده ز گُل میخ
 بر پاشنه‌اش می‌چرخد

بعد ناهار

مشق‌ها را که نوشتی

زنگِ بازیگوشی است

زنگِ اثباتِ «تنفس»

آری اینک گل کوچک

لای گل‌ها و علف‌های حیاط

نهان خواهد شد...

صبر کن ای شیطان!

خوب قایم شده‌ای!

تا زمانی دیگر-

اولِ صبحِ روشن فردا

نوکِ پا

خواهم آمد

و تو را خواهم یافت

گر اجل بگذارد...

به زنده‌یاد «داریوش رفیعی» و «زُهره»‌ی جاودانه‌اش:

- یاد از آن روزی که بودی زُهره یار من...

زُهره

کسی انکار نمی‌کند خورشید را

درست است که خورشید

از مشرق طلوع می‌کند

و در مغرب، غروب

و ماه را

که آغاز آن هلال است

و چون به نیمه رسد

بدر می‌شود

و ابر را

که بخارِ متصاعدِ آبِ دریاهاست.

همه‌ی این‌ها درست!

اما این دلیل نمی‌شود که من بخواهم رنگِ عسلی چشمان تو را
از یاد ببرم

و یا صدای محزونت را، هم اینک نشنوم.

درست است که باران بهاری

اگر ببارد

درخت بadam جوانه می‌زند

و سحرگاهان

قطره‌ی زلال شبنم

بر پیشانی نجیب برگ می‌نشینند.

باران، گرچه زیباست و مظهر زندگی

اما این دلیل نمی‌شود که من بخواهم رنگِ عسلی چشمان تو را
از یاد ببرم

و یا صدای محزونت را، هم اینک نشنوم.

این خود حقیقتی است که در عمق کهکشان

ستارگانی هستند که نورشان

بعد از هزار سال
بدین خاک می‌رسد
و شاید قرن‌ها پیش
در سرزمینی که زادگاهِ من و توست
آن دم که از کرانه‌ی دریاچه‌ی «چی‌چست»
آخرین پرستوی بهاری
غمگانه کوچ می‌کرد
و واپسین آتش اهوارایی
خاموش می‌شد
نور ستاره‌ی گمنامی به راه افتاده است
و اکنون
در دل این شب سرد
به تسّلی و تمسخر
به من و تو چشمک می‌زند.
همه می‌دانند که در نخستین لحظه‌ی شامگاه
آن ستاره‌ی درخشانی که شتابان
به پیشواز شب می‌آید

زهره ۷۵

و یا صدای محزونت را
هم اینک نشنوم...

زهره است.

۱۳۷۵

زهره، گرچه چون دانه‌ی مروارید
درشت و زیباست
اما این دلیل نمی‌شود که من بخواهم رنگِ عسلی چشمان تو را
از یاد ببرم

و یا صدای محزونت را، هم اینک نشنوم.
دهست است که دیگر تبار عاشقان
اینک

به جای گل میخک
با سُربِ داغ

در میعادگاه عشق حضور می‌یابند
و هر بامداد

قبل از سلام صبح
سخن از تنها‌ی است
اما عزیز،

این دلیل نمی‌شود که من بخواهم رنگِ عسلی چشمان تو را
از یاد ببرم

«متمن» شده‌ام!

کِرم «ضد آفتاب» می‌سازم
آری،

کِرم «ضد آفتاب!
مرکز ثقل کهکشان بودم.
حالیا

دیجیتالیست ماهری شده‌ام.

نبض من

دست «گرینویچ»

ترمومترم

دست انحصاراتِ ماوراء بخار.

«ابن خلدون» عزیز،

«متمن» شده‌ام:

نان «باگت» می‌خورم

و هم اینک

مشغول خواندن آگهی‌های مزایده و مناقصه

در روزنامه‌ها هستم

از بُلغ تا شوشترا

من فراقی در فراقم
غربتی در غربت.

کَنده از اصلِ خویش - دوبار:
بار اول، از یک سپب
تا لب یک چشمeh.

بار دوم، از لب یک چشمeh
تا سایت‌های اینترنت.

«ابن خلدون» عزیز
بینا

تا بینم آنجا که همه چیز
یا زیادی است و یا ناقص
چه می‌باید کرد؟

طپش خوشی پروین بودم
خیره‌ی برق نئون‌ها گشتم
با یک سیب!

***

ای ابلیس!

این تقاصیست که من
به اغوای نخستین تو می‌پردازم...

۱۳۷۸

غربت

مادربزرگ!

دیری است

دلتنگ قصه‌های توانم

در حسرت نوای لالایی‌هایت

در دل شب‌های ستاره باران.

من کودک این قرنم

قرن «میکروکامپیوتر»‌ها

«گیم بوی»‌ها

«چیزبرگر»‌ها

غربت ۸۱

آن روزهای سبکبالی و پرواز
چونان شکفتن جوانه‌ی جوانی‌مان.

امروز
دنیای من پُر از هیاهوی ماشین

کامپیوتر
دیجیتال‌ها
سریال‌هاست.

امروز دنیای مرا
مجالی به الفت با آفتاب نیست
مجالی به دویدن‌های شاد
در کرت باغ آلوجه...

***

من کودک این قرنم
من، آسمان آبی
آن رنگ آشنای صفا را
از یاد برده‌ام.

من

«کولا»‌ها...

من

در برهوتِ شادی‌های الکترونیکی
بازیچه‌ی هزاران بازی‌های «رایانه‌ای»‌ام.
مادربزرگ!

دیروز در تلاقی نگاه‌مان با آسمان و خورشید
حرفی نبود از کِرم «ضد» آفتاب!
یا «ضایعات» پوستی!
چه زیبا بود آن روزها:

نه تب و تاب تست‌های کنکور
نه ملالِ قُطْرِ کتاب‌های سال آینده
کلاس‌های تقویتی!

با دغدغه‌ی صفتِ صبور امتحان
یا انتخاب «واحد ترم»

ساشهی دلهره بر تابستان‌مان
نینداخته بود.

چه زود گذشت

پرنده‌ای رنگین بال

در قفس‌های لیزری و استاندارد!

با بال‌های خسته

تا این سراب موعود

پرواز کرده‌ام.

مادربزرگ!

دلتنگ قصه‌های توام:

- «شنگولوم، منگولوم، آج قاپونی من گیریم...»*

۱۳۷۹

سبز بودی

مثل زیتون.

سپید

چون کبوتر.

با یاد پاک تو

در خواب می‌روم:

در محکمه‌ی متهمی

به نظاره نشسته‌ام.

متهم

*- از قصه‌های فولکلوریک کودکان آذربایجان

حکم نهایی

قطره اشکیست که جرأت کرده
روی گلبرگِ گونه‌های یک کودک
کودکی از جهان «نظم نوین»
جاری گردد.

هیئت منصفه تشکیل شده
از تو و از تمام مادران این دنیا.
وارد. «شور» می‌شوید همه
حکم نهایی، این است:
متهم -

قطره‌ی «آبکی» خنده‌ستیز
با یک درجه تخفیف
محکوم می‌شود به حبس ابد.
دست پُرمهرِ مادرانه‌ی تو
نرم نرمک

قطره‌ی اشک را برمی‌دارد
داخل چشم می‌کند:
- خروج، مطلقاً ممنوع!

حکم، اجرا شده است.
حالا
غنجه‌ی سرخ خنده بر لب کودک
باز هم می‌شکفت...
ای همیشه خندان!
ای روشنای زاینده!
آفتاب مشرق!
ای مادر پُرمهرِ زمین
روی این خاکِ صبور
بیش از این خواب‌نماییم کن...

وای به روزی که همه چیز «عادی» شود.
«برتولت برشت»

اما خار بر سر می‌زدم.
عادی شدگان
تنها خار را می‌دیدند...

در طالع من
كساد بازاری بود:
آئینه‌فروش بزم کوران گشتم
رخت‌شویی

در کوی بر亨گانِ بی‌جامه!
خودنمایی
شیوه‌ام هرگز نشد.
چون دیوار باغ
گُل به دامن داشتم

مستاجریات!

چون كه با دولت سر و کارت فتاد
 پس زبان دولتى باید گشاد:
 احتراماً عطف و پیرو می زنم
 صبیح تا شب بندە سگ دو می زنم
 همچو مرغى می پرم برا شاخ و بُن
 تا بیابم آشیانى با كۆپىن!
 لیک از مازندران تا اردبیل
 «دست ما كوتاه و خرما برا نخیل»
 من ندارم حسرت بىز دوپىست

يا چنان نما كه هستى، يا چنان باش كه مى نمائى. «بايزيد بسطامى»
 آن كه خود را آن گونه كه هست نمى نمایاند، به خود ضربه مى زند.
 اما آن كه خود را آن گونه كه نیست مى نمایاند، به دیگران ضربه مى زند.
 «برتولت برشت»

بىر عۇمۇردور

بو گۈزەل نكتە دن الهام آلىرام.

ياشاماق دا

أوزگەسين يوخ

أوزومۇ تاپتالىرام...

سرپناهی خواهم و امکان زیست
 من نمی‌گویم که ماشینم دهید
 یک اطاقک! لااقل اینم دهید
 آن که دارد گنج‌ها از چپ و راست
 می‌نویسد: «مالک اصلی خداست!»
 من که جز حسرت نباشد چاره‌ام
 حالیا پیرانه‌سر آواره‌ام
 نیست در کل زمین یک آجرم
 شصت سالی می‌شود مستأجرم
 انتحار، از مرگ تدریجی به است
 و بین‌جنون، از سال‌ها گیجی به است
 یک گلو فریاد دارم، گوش کو؟
 صدهزاران نیش دارم، نوش کو؟
 من چه گویم؟ گفتنم ناگفته باد!
 بخت اگر این است، یکسر خفته باد!
 لحظه‌ای لبخند و عمری اشک بود
 و عده‌ی آسودگی مان کشک بود!

از خورش‌ها قسمتم نان است و بس
 هستی ام یک بند تنبان است و بس!
 حاصل بد عهدی و ناجوری ام
 بازتاب عهدِ دایناسوری ام!
 ای که چون من روز و شب سرگشته‌ای
 وی که بد بودی و بدتر گشته‌ای
 یا پی یک حرفه‌ی آزاد باش
 یا چو بnde لخت مادرزاد باش!
 بس که از این زندگی آزرده‌ام
 خود ندانم زنده‌ام یا مُرده‌ام!
 ربنا! یا حامی مستضعفون!
 آمدما آنا الیه راجعون...

برای تبرگ:

رفتم به طبیب جان، گفتم که بین دستم
هم بدل و بیمارم، هم عاشق و سرمستم
خوش خوش سوی من آمد، دستی به دلم بزد
گفتا: ز چه دستی تو؟ گفتم که: از این دستم...

«دیوان شمس تبریزی»

آدمها و دستها

دستهایی
بوسیدنی و - مُشت کردنی
کوبیدنی به شیشه‌ی تمامی «ویترین‌ها»
با اعلان روز:
- آی... جماعت، بشتابید!
اینجانب
در مزایده‌ای بس ارزان
به فروش می‌رسم...

۱۳۷۸

بر سر سفره‌ی محقر شب

دستهایی دیدم

«پاکسازی» شده

از نان نرخ روز.

این دستهای خالی و بخشنده

گرچه انگشت‌شمارند

اما

پاکسازی شدگانی هستند
از نوع دگر.

یادداشتی برای یک معلم

واقعیت، یعنی
آنچه هست.

آنچه که هست
کم و بیش

همه می‌بینند
همه می‌دانند.

و حقیقت، یعنی
آنچه «باید» باشد
اما نیست.

گفتن از «هست» چه سودی دارد
آنجا که همه
بهتر و بیشتر از تو
ناظر و شاهد آند؟
همه، یعنی
سبزی‌فروش کوچه‌ی تو
نانوای روبرویی
رانده‌ی تاکسی
دستفروش لب جوی
یک کارگر روزمزد...
جملگی، «دیدنی‌ها» را
می‌بینند
می‌دانند چه بساطی «هست».
ای معلم!
حرف تکراری و یکدست مگو
آنچه را «هست»، مگو
آنچه را «نیست»، بگو.

درد را دیدن و زاری کردن
سکه‌ی رایج زمانه‌ی ماست.
آنک درد!

چاره‌اش چیست، بگو...؟

زیبایی در سادگی است!

- آیا شما به علم هم ایمان دارید؟

- آری، خود هوادار «نیوتون»، هستم.

من از او یاد گرفتم

که «زمین»

این همه «جادبه» دارد

واز این روست

که در چارسوی شهر شما

دَهها قطعه «زمین» مرغوب

از آن من است.

این خودش «جادبه»

یا اعتقاد علمی نیست؟

- و شما؟

- من نیز

تا شما «علم‌گرایان» هستید

به ناچار

یک «انشتینیستم».

او به ما آموخته

که «زمان» نسبی است

و از این رونت که

زندگی کردن ما

در زمینی که علم انسانی

در خدمت «شیطان» باشد

هر ثانیه‌اش

قرنیست به مقیاس «زمان».

***

این بود یک گفت و گوی ساده

میان دو شهروند - بالا شهری و پایین شهری.

آری، زیبایی در سادگی است.

در اقتصاد سالم و انسانی

بحث‌های علمی

ساده‌تر، زیباتر!

این است بهشت موعود:

همزیستی مُسالمت‌آمیز

میان دو شهروند

در بامدادِ گرگ و میشِ قرن بیست و یک...!

«هگل شرق» هم همین را گفت:
 - «ای برادر، تو همان اندیشه‌ای...»
 حتی
 اینک نیز
 گرچه «موجودیت» انسانی را
 نه «وجود»
 و نه «اندیشه»
 بل که «موجودی» بانکی اش
 می‌تعریفدا!
 و مفهوم «وجود»
 امتدادِ رقمِ «موجودی» است
 باز ما «اندکیان»
 در خلوت خود می‌گوئیم:
 - «می‌اندیشم، پس هستم»
 یا:
 «هستم و می‌اندیشم»
 افتراقی جزیی است

عرضه‌حالی به «رنه»

آقای «دکارت»!

با سلامی دوباره خدمتتان

اینجانبان

امضاء کنندگان ذیل:

«اندکی» اهل قلم

اینجا هنوز

به «اندیشه‌ی» تو

پابندیم.

قرن‌ها پیش از تو

تکمیل نگشته‌ست هنوز...!

۱۳۸۰

آنجا که:

سخن از «ارزش انسان» باشد
و نه از «ارز و دلار»!

***

هستی و اندیشه

یا که اندیشه به رمزِ هستی

یادمان داده دگر

تا ببینیم و بدانیم

در زمینی که در آن

یک «دُوو»

یک «پراید» شیری‌رنگ

یا یکی «بنز» قرمزِ متالیک

شرطِ تکمیلی خوشبختی انسان باشد،

ما بباییم به «بدبختی» خود

و بگوئیم:

خدایا، صدهزاران شکرت

که خوشبختی «این سانی» ما انسان‌ها

حاصل سیستم این یکشیه‌گان!
 ایستاده لب «جوب»!
 زیر توقف «ممنوع»...!
 با موسیقی اطمینان-
 «دزدگیر» لب جوب!
 به شما عابرین «پارک زمان»
 هشدار می‌دهم:
 دزدی، بد است
 خیلی آخ است!
 بپائید
 ذله‌دزدان لب جوب خیابان‌ها را
 آینان، مُخْلِّق اقتصادِ مملکت‌اند

مواظب باشیدا
 با احترامات فائقه:
 بوب بوب... بوب بوب... بیو بیو... بوب بوب...!

شعر سر بالا در مایه‌ی ابو عطا!

بوب بوب... بوب بوب

بیو بیو... بوب بوب...

این صدای «ترس» است

بشنوید:

دزدان آفتابه!

ای «ناشیان» بالفطره!

رهنی حرفه‌ای من،

از شما راهزنی آماتور می‌ترسد!

لطفاً مرا «دباره» ندزدید.

من،

مرسدس بنز آخرین سیستم

طنز مونتاز!

دیگران کاشتند و ما خوردیم
دیگران باختند و ما بردیم
روز و شب می‌خوریم جوجه‌کباب
بهبه از آفتاب عالمتاب...!

۱۳۸۰

قله‌ی نان

خودکفایی را بنازم!
روزگاریست که هر کس
در درون «خود» فرو رفته است
و اشتیاق حرکت
صعودیست
از ته «صف» تا سر آن
تا که بر قله‌ی «نان» نصب کنی
برچم سفره‌ی خالی شده را...

۱۳۷۹

شوحی با سعدی

بنی‌آدم اعضای یکدیگرند
که تنها به دنبال سیم و زرند
چو عضوی به درد آورد روزگار
کند مرد و نامرد را آشکار
تو کز محنت دیگران بی‌غمی
به جان خودت خرتین آدمی!

۱۲۸۰

حقوق بشر!

آخر هر ماه
بشر می‌شوم
در صفحه «حقوق»!
«بازنشسته»

که معنای اندیشه باد است، باد
 میندیش و قطر شکم کن زیاد
 چو در زور بازوت رستم شوی
 به اندیشه حیف است آدم شوی!
 غم دیگران را ز دل دور کن
 سرافراز چون ... می‌شوی!
 شکم پُر شود، شور و حالی بُود
 چه غم گر تو را کله خالی بُود!
 «چو آهنگ رفتن کند جان پاک»
 اگر قدر گاوی نفهمی، چه باک!
 چه خوشبخت آن کس که نادان بُود
 که دانا سیه‌بخت دوران بُود
 یکی چوب بر سگ زنی ناگهان
 به پا خیزد و گاز گیرد همان
 تو را کاین همه چوب بر سر بُود
 سکون و رضا شیوه‌ی خر بُود!
 به آبِ زر این نکته باید نوشت:

شوحی با فردوسی

توانا بُود هر که نادان بُود
 که دانش همه بند تنبان بُود!
 چو خواهی توانا شوی در جهان
 ز گهواره تا گور نادان بمان
 بس ایمن بُود هر که نادان بُود
 که دانش بلای تن و جان بُود
 تو را فهم و دانش ندارد ثمر
 مبادا که یک دَم بفهمی پسرا!

یکی نکته آرم به ختم کلام
به ترکی همین بس بُود، والسلام:
نه یه لازیمدی کی دانا اولادان؟
«دانا» اول تا کی توانا اولادان!

۱۳۵۵

که رشت است زیبا و، زیباست رشت
چو فهمیدنش مایه‌ی سختی است،
فهمیدنش جای خوشبختی است!
به ظاهر نماید که تو بُرده‌ای
به باطن ولی مغز خر خورده‌ای:
ز ملک و ز مال و زر و زور تو
همه می‌روند تا لبِ گور تو
تهِ گور تنها تو هستی و بس
نباشد تو را هیچ فریادرس
در آنجا چک و پول ناید به کار
در آنجا تو و عقرب و موش و مار
در آنجا ز وحشت تو آخ واخ کنی!
به ترکی بگویم که ج...خ کنی!

بسی رنج بردم ز افسرده‌ها
سخن فاش گفتم بدین مُرده‌ها
نمیرم دگر، چون ز بس مُرده‌ام
همه مُرده‌گان را ز رو برده‌ام!

نکته

می سازیم

به نان خالی.

می فروشیم

کاسه های تهی مانده.

چشم حسود کور!

ما هم بساز و بفروش شدیم...

زیستشناسی!

در عالم دو رنگی، آئینه‌ی زمانم
خندان در عیام، گریان در نهانم
در نقص، کاملم من، ضد تکاملم من
قرنیست ناتمام، عمریست نیمه‌جانم
زین دیده‌ی ترِ من، شد خاک بر سر من
غلتان آب و خاکم، عین دوزیستانم!

سه «تک طنز»

دست خالی، جیب خالی، سفره خالی مانده است.

زندہ‌ی هر آدمی از مُردها ش ارزان‌تر است
زیر خاکم دفن کن تا قیمت‌م بالا رود.

ما زنده فراموش کن و مُرده‌پرستیم
تا مُرده‌پرستیم، همینیم که هستیم.